

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 16 grudnia 2021 r.

w sprawie ustawy o ochotniczych strażach pożarnych

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2021 r. ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 3 we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazie „należy” dodaje się wyrazy „w szczególności”;
- 2) w art. 3 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia i prowadzenie działań prewencyjnych z tym związanych;”;
- 3) w art. 3 w pkt 6 po wyrazie „gminę” dodaje się wyrazy „, związki zrzeszające ochotnicze straże pożarne”;
- 4) w art. 3 w pkt 7 po wyrazach „planie ratowniczym” dodaje się wyrazy „, z tym że koszty udziału w działaniach ochotniczych straży pożarnych poza terenem gminy ich siedziby ponosi Państwowa Straż Pożarna”;
- 5) w art. 3 w pkt 15 po wyrazie „udział” dodaje się wyrazy „w szczególności”;
- 6) w art. 7 skreśla się ust. 1;
- 7) w art. 8 skreśla się ust. 2;
- 8) w art. 9 w ust. 3 wyrazy „Zarząd OSP” zastępuje się wyrazami „Zarząd ochotniczej straży pożarnej, zwany dalej „zarządem OSP”,”;

- 9) w art. 10 w ust. 1 w pkt 2 po wyrazach „kandydatów na strażaków ratowników OSP” dodaje się wyrazy „oraz członków młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych”;
- 10) w art. 15 w ust. 1 po wyrazach „akcji ratowniczej,” dodaje się wyrazy „zapobieganiu powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,”;
- 11) w art. 16 w ust. 2 pkt 1:
 - a) we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „czynnie uczestniczył w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych:” zastępuje się wyrazami „czynnie uczestniczył w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych przez co najmniej 20 lat”,
 - b) skreśla się lit. a i b;
- 12) w art. 16 w ust. 2 w pkt 1 na końcu skreśla się średnik oraz dodaje się wyraz „oraz”;
- 13) w art. 17 w ust. 7, 9 i 10 wyrazy „o przyznaniu” zastępuje się wyrazami „w sprawie przyznania”;
- 14) w art. 17 w ust. 9 po wyrazie „odwołanie” dodaje się wyrazy „do właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej,”;
- 15) w art. 27 w ust. 1, 3 i 5 wyrazy „świadczenie, o którym mowa w art. 16 ust. 1” zastępuje się wyrazami „świadczenie ratownicze”;
- 16) w art. 29:
 - a) w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „świadczenia, o którym mowa w art. 16 ust. 1” zastępuje się wyrazami „świadczenia ratowniczego”,
 - b) w ust. 2 w części wspólnej wyrazy „świadczenia, o którym mowa w art. 16 ust. 1,”

zastępuje się wyrazami „świadczenia ratowniczego”;

- 17) w art. 31 w ust. 1 wyrazy „mienia komunalnego gminy” zastępuje się wyrazami „mienia komunalnego”;
- 18) w art. 36 skreśla się ust. 2;
- 19) w art. 37 wyrazy „działaniu ratowniczym” zastępuje się wyrazami „działaniach ratowniczych”;
- 20) w art. 38 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:
„7a) tytuł rozdziału 5 otrzymuje brzmienie:
„Uprawnienia strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej”;;”;
- 21) w art. 41 po wyrazach „(Dz. U. z 2020 r. poz. 733 i 2320)” dodaje się wyrazy „wprowadza się następujące zmiany:” pozostałą treść oznacza się jako pkt 2 oraz dodaje się pkt 1 w brzmieniu:
„1) w art. 32 ust. 2a otrzymuje brzmienie:
„2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu oraz Minister Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego działania, określa, w drodze rozporządzenia, organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz organ emerytalny, o którym mowa w art. 48a, zakres ich działania, stopień dysponenta środków, siedzibę organu, strukturę organizacyjną oraz sposób powoływania i odwoływania organu oraz jego zastępców, mając na uwadze zapewnienie prawidłowego wykonywania czynności związanych z ustalaniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego i wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia.”;;”;
- 22) dodaje się art. 42a w brzmieniu:

„Art. 42a. W ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1863) po art. 37a dodaje się art. 37aa w brzmieniu:

„Art. 37aa. Prowadzenie działań ratowniczych przez ochotnicze straże pożarne na jednostkach pływających wyposażonych w napęd mechaniczny o mocy silnika do 20 kW oraz długości kadłuba do 7,5 m, nie wymaga posiadania dokumentu kwalifikacyjnego wydawanego przez właściwy polski związek sportowy.”.”;

23) w art. 49 w ust. 1 i 2 wyrazy „przez co najmniej 25 lat – w przypadku mężczyzn, i 20 lat – w przypadku kobiet,” zastępuje się wyrazami „przez co najmniej 20 lat”;

24) w art. 54 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 32 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 41, w brzmieniu dotychczasowym, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 32 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 41, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

UZASADNIENIE

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2021 r. ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, postanowił wprowadzić do jej tekstu 24 poprawki.

Poprawka nr 1 otwiera katalog zadań ochotniczych straży pożarnych. Senatorowie uznali, że ochotnicze straże pożarne, podobnie jak inne stowarzyszenia, powinny móc samodzielnie określać swoje cele i zadania.

Poprawką nr 2 Senat rozszerzył katalog zadań ochotniczych straży pożarnych o zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia i prowadzenie działań prewencyjnych z tym związanych. Są to zdaniem Senatu działania na tyle istotne, że powinny być wyraźnie wymienione w ustawie.

Poprawka nr 3 jednoznacznie przesądza, że ochotnicza straż pożarna może brać udział w wydarzeniach sportowo-pożarniczych organizowanych także przez związki zrzeszające ochotnicze straże pożarne.

Przyjmując poprawkę nr 4 Senat wprowadził zasadę, w myśl której koszty udziału ochotniczej straży pożarnej w działaniach poza terenem gminy ich siedziby ponosi Państwowa Straż Pożarna. Przepis taki stanowi odpowiednik normy zawartej w art. 23 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.

Poprawka nr 5 wskazuje, że udział we współpracy międzynarodowej gminy, nie jest jedyną formą współpracy z gminą.

Poprawka nr 6 skreśla przepis, na podstawie którego gmina byłaby obowiązana do zawarcia umowy ze wszystkimi ochotniczymi strażami pożarnymi działającymi na jej terenie. Senatorowie przychyłili się do opinii, iż tego rodzaju bezwzględny nakaz jedynie ogranicza autonomię obydwu stron umowy, które same powinny decydować o formach współpracy.

Poprawki nr 7 i 8 polegają na skreśleniu przepisu, na podstawie którego działania strażaków ratowników OSP miałyby organizować i koordynować naczelnik wyznaczony przez zarząd ochotniczej straży pożarnej. Senatorowie wzięli pod rozwagę argument, iż w dotychczasowej praktyce naczelnik jest zazwyczaj wyznaczany przez walne zebranie członków ochotniczej straży pożarnej.

Poprawka nr 9 zmierza do tego, aby gmina zapewniała także ubezpieczenie członków młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych. W myśl art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy, w ramach realizacji zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej gmina zapewnia, stosownie do posiadanych sił i środków, ochotniczym strażom pożarnym, ubezpieczenie strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP, w tym ubezpieczenie grupowe, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań. Zdaniem Senatu ubezpieczenie takie powinno być zapewnione tym bardziej najmłodszym druhom OSP.

Przyjmując poprawkę nr 10 Senatorowie uznali, że prawo do ekwiwalentu pieniężnego powinno przysługiwać również strażakowi ratownikowi OSP, który uczestniczył w zapobieganiu powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Przyjmując poprawki nr 11 i 23 Senatorowie postanowili obniżyć okres czynnego uczestnictwa w działaniach ratowniczych, od którego zależy prawo do świadczenia ratowniczego, do 20 lat zarówno dla kobiet jak i mężczyzn. Zważywszy na charakter oraz specyfikę działań ratowniczych, wymagające od strażaków dobrej kondycji fizycznej, 20 lat jest okresem wystarczającym do nabycia prawa do świadczenia.

Poprawką nr 18 Senat skreślił przepis stanowiący, że majątek likwidowanej ochotniczej straży pożarnej przeznaczony na potrzeby prowadzonych działań ratowniczych, który zakupiono przy udziale środków pochodzących z budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, jest przekazywany jednostce ochrony przeciwpożarowej zapewniającej utrzymanie właściwego zabezpieczenia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem mieszkańcom gminy, na terenie której działała likwidowana ochotnicza straż pożarna. Senatorowie uznali, że taka norma może naruszać samodzielność stowarzyszeń, a ponadto pochodzenie majątku ochotniczych straży pożarnych z długą tradycją może być trudne do ustalenia.

Poprawkami nr 21 i 24 Senat skorygował przepis upoważniający z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym służb mundurowych w ten sposób, aby organ emerytalny tam określony mógł wypłacać również świadczenie ratownicze. W art. 41 zmienia się ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa

Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Zmiana polega na dodaniu art. 48a stanowiącego, że organ emerytalny określony na podstawie art. 32 ust. 2a przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych wypłaca świadczenia ratownicze, o których mowa w art. 16 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych oraz w art. 11a ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. W art. 32 ust. 2a nie ma jednak mowy o tym, aby minister właściwy do spraw wewnętrznych wyznaczał organ emerytalny właściwy do wypłaty świadczenia ratowniczego. Jeżeli norma zawarta w art. 48a miałaby być skuteczna, konieczna była co najmniej zmiana w art. 32 ust. 2a. Ponieważ w konsekwencji utraci moc rozporządzenie wydane na podstawie art. 32 ust. 2a, w poprawce Senat zawarł odpowiedni przepis przejściowy.

Poprawka nr 22 zmienia ustawę o żegludze śródlądowej, dodając tam przepis, na podstawie którego prowadzenie działań ratowniczych przez ochotnicze straże pożarne na jednostkach pływających wyposażonych w napęd mechaniczny o mocy silnika do 20 kW oraz długości kadłuba do 7,5 m, nie będzie wymagać posiadania dokumentu kwalifikacyjnego wydawanego przez właściwy polski związek sportowy. Senatorowie uznali, że taki przepis znacznie ułatwi ochotniczym strażom pożarnym niesienie pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń mających miejsce na wodach.

Pozostałe poprawki zmierzają do zapewnienia ustawie spójności, zgodności z systemem prawa lub mają charakter doprecyzowujący.